

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Posudek oponenta Bakalářské práce z Jihovýchodoevropských studií

Autor:

Elena Timofeeva

Název práce a bibliografické údaje:

Politická delikvence a institucionální násilí proti politicky nepohodlným osobám v Jugoslávii ve světle rozhodování žádostí o milost na počátku 80. let minulého století

Autor posudku: Ondřej Vojtěchovský

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	dobře
Metodologie práce	dobře
Koncepce a struktura práce	dobře
Práce s prameny	dobře
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	dobře
Invenčnost a původnost	výborně

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Klikněte sem a zadejte text.

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	velmi dobře
Poznámkový aparát	velmi dobře
Formální struktura práce	velmi dobře
Stylistická a jazyková úroveň	velmi dobře
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

[Klikněte sem a zadejte text.](#)

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Studentka si zvolila originální a velmi podnětné téma, které může přispět k poznání pozdního období socialistické Jugoslávie. Pracovala s původními archivními dokumenty, které dosud nebyly historiografií využity. Východiska práce, zpracování dosavadního stavu poznání (odborné diskuse a existující literatury) a formulace výzkumných otázek však mají řadu nedostatků, což se projevuje v celkovém pojetí a struktuře předloženého díla. Studentka dle mého soudu příliš přímočaře předpokládá, že socialistická Jugoslávie již od počátku 70. let čelila nepřekonatelným obtížím směřujícím k jejímu nevyhnutelnému zániku a že se vleklá ekonomická a politická krize projevovala růstem protistátních nálad i aktivit mezi obyvatelstvem. S tímto fatalistickým pohledem nemohu souhlasit. Domnívám se, že je zavádějící a nevede autorku k tomu, aby si pokládala preciznější otázky. Studentka se tak měla v první řadě ptát, proč analýza politické trestné činnosti a jejího postihu začíná zajímat jugoslávské mocenské orgány teprve v závěru 70. let. Jak probíhala praxe udělování milostí v dřívějších letech a zda se v tomto ohledu posuzovaly zvláště případy politických odsouzcenců. Jak souvisel zvýšený zájem politických špiček o tuto problematiku s tematizací politické persekuce v Jugoslávii na Západě, k níž došlo až po Titově smrti. Jak politické orgány reagovaly na lidskoprávní iniciativy, které se začaly v 80. letech objevovat ve stále větší míře také v domácích kruzích tzv. kritické inteligence. Takovéto otázky by autorce pomohly nasměřovat a udržet linku výkladu. Ta je naopak dosti nesouvislá. Autorka pak přeskakuje z jednoho tématu na druhé, aniž by se vlastně detailně zabývala jednotlivými otázkami a aby čtenáři vysvětlila, k čemu mají prezentované poznatky sloužit. Například, k čemu nám je dobré znát věkovou a profesní strukturu politických odsouzcenců nebo žadatelů o milost, není ve výkladu vůbec jasné. S řadou údajů, které studovaný archivní materiál poskytuje, si autorka neví rady. Je užitečné dozvědět se o počtech politických vězňů nebo těch, co žádali o milost. Skutečná hodnota takových informací by se ovšem teprve ukázala,

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

pokud by je autorka zasadila do kontextu celkové trestné činnosti v Jugoslávii a pokud by tato zjištění srovnala s poměry v jiných zemích, zejména pak ve státech východního bloku.

Některé, občas i celkem překvapivé poznatky se čtenář z textu dozví spíše mimoděk. Za zajímavé zjištění považuji, že koncem 70. let byli mezi politickými odsouzení nadproporčně zastoupeni příslušníci chorvatského národa, což patrně souviselo s bojem proti chorvatské extrémní emigraci užívající i teroristické prostředky. Za pozornost ovšem také stojí, že v této době nijak z celojugoslávského průměru nevybočoval počet politicky persekvovaných osob albánské národnosti a že s jinými částmi jugoslávské federace srovnatelný, tedy relativně vysoký počet politických vězňů vykazovalo i Slovinsko. Naopak podle očekávání málo trestů za politické delikty vynášely soudy v Makedonii a v Černé Hoře a že v Bosně a Hercegovině jen zřídka byli za politicky škodlivou činnost postihováni příslušníci muslimského národa.

V 80. letech podle očekávání prameny dokumentují vysoké zastoupení Albánců mezi politickými vězni trestaných v důsledku potlačení nepokojů v Kosovu v roce 1981.

Z předloženého textu je patrné, že analyzované dokumenty obsahují také přehled o charakteru politické trestné činnosti. Autorka však bohužel s těmito údaji dále příliš nepracuje.

Konstatuje sice, že nejvíce odsuzujících rozsudků bylo vynášeno za banální verbální delikty, pronášené v opilosti nebo v afektu jinak politicky neaktivními občany. Schází mi však rozpracování informace, jaký podíl na protistátní činnosti měly útoky vůči jugoslávskému socialistickému zřízení a jak velká část z potrestaných byla odsouzena za činy, které směřovaly proti Jugoslávii jako vícenárodnímu federálnímu státu a proti poklidnému soužití populace různých národností. Na základě četby této práce se tak zdá, že ve valné většině byli v kategorii politických deliktů postihováni nacionalisticky orientované projevy a činnost. Naopak nacionálně neutrální protirežimní aktivity, jako byla činnost informbyrovců nebo liberálů, se terčem represe stávaly spíše výjimečně. Je škoda, že autorka se tímto aspektem, kterým se Jugoslávie odlišovala od některých socialistických zemí sovětského bloku, blíže nezabývala. Naopak oceňuji, že se autorka zaměřila na případy odsouzených a vězňů žen. Uspokojivé rozpracování otázky jejich nízkého zastoupení mezi tímto typem delikventů by bylo třeba ovšem věnovat více prostoru, který nutně přesahuje možnosti bakalářské práce. Práce dle mého soudu přináší mnoho nových zajímavých poznatků, ale nepojednává je systematicky a v logicky strukturovaném výkladu, který by sledoval předem vytyčené výzkumné otázky.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Po formální stránce práce obsahuje menší nedostatky, jako např. v bibliografických údajích v poznámce pod čarou, které nezákončuje tečkou. Stylistická úroveň prozrazuje, že český jazyk není autorčinou mateřtinou. Nicméně domnívám se, že i tak po jazykové stránce práce možná i přesahuje běžný průměr bakalářských prací.

Práci hodnotím mezi stupni dobře a velmi dobře. Bude záležet také na prezentaci během obhajoby. V tomto posudku se však přikláním spíše k hodnocení dobře.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Klikněte sem a zadejte text.

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **dobře**

V Praze, dne 5. 9. 2024

Podpis PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.